

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katólikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Szammer Imre könyvnyomdája.

Kisiparosaink.

Te szegény kisiparos — ki törődik teveled, ki beszél terólad, ki az, ki a te érdekeidet elő akarná mozditani, vagy védelmezni? Az ország ipasiról ha szó van, ti nem jöttök számít sba; minek is beszélni miskolci csizmadiaról, devceseri szírszabóról ott, hol az ország ipara kerül szóba... A főbűnötök az, hogy bár sok ezerezen vagytok s alapjában talán az iparnak igazi képviselői is — de hát szegények vagytok; örültök, ha a hadügyminiszter ka ona köpenyegyet, sapkát és sok ezer bakancsot ad nektek — nektek ez is elég, habár csikorogva éltek is belőle. Mert az igazi ipar ott van a nagy gyárakban; az az ország ipara, azt kell támogatni, fejleszteni, annak érdekeit védelmezni, nem a tetteket. Ti csak napszámómai vagytok az iparnak; ki törődne a napszámók érdekeivel? A ti érdeketek az, hogy dolgozzatok a nagyban vállalkozónak és gyáraknak; meg ne bántsátok egyiket sem, mert kenyérrel sem kaptok. Panaszkodni az ad — úgy sem hallgatja meg senki; flastromot azt kaptok — szátokra, de nem sebeitek. Szabadipar és gyárak — két nyílt seb ez nektek, begyógyíthatatlan, mibe bele fogtok hullni. De van más is.

Először a nagy közönség. Ez megelégszik minden külföldi ronggyal; csak

az jó és tetszetős neki, mi idegen, sőt kényszeríti a tisztességes szándéku hazai iparost is, hogy külföldi vignettával csalja meg őt, különben meg nem veszi árucikkeit. Ezen a bajon segíteni majdnem lehetetlen. A nagyközönség közömböségét a nemzeti öntudatra való ébredés tudná csak paralizálni. Erre pedig éretlenek vagyunk még s leszünk mindaddig, míg gyermek médjára örülni csak a külföldinek tudunk.

Kisiparunknak nagy kárt okoz másodsorú a sok osztrák vigécz. Ezek ellen a vámsorompók föllállítása volna, ha nem is abszolút jó és egyetemes, de legtöbbit érő orvosser. De még az osztrák vigécznél is rosszabb az itthon szabadon tenyésző és virágzó szélhámosság. Ezt a portékát gyorsan és jól elterjesztették nálunk; nem is csoda, hisz külföldi ez is — tetszetős is, hasznos. Hány gyár kapott nálunk állami kedvezményt, melyekről kisült, hogy importálták árucikkeiket külföldről, csak a cédulát ragaszt-tták rá itt benn. Már most a nagyközönségnek van igaza, midőn lájja, hogy rosszabb vagy egyenlő minőségű árucikkal csalják meg — ha inkább a külföldi firmát keresi föl.

De nem csupán a nagy fogyasztó közönséget, nem csupán törvényeink engedékenységét kell vádolnunk és okoznunk a kisipar pangásait, a kisiparos sanyaru helyzetéért. Sokszor maga a kisiparos oka

annak, hogy a fogyasztó közönség nem vásárol magyar iparcikkeket. Sokan a kisiparosok közül úgy gondolkoznak, hogy mivel magyar iparosok, nekik szabad készítményeiket drágábban számítani. Azt pedig a közönségtől nem lehet követelni, hogy hazafiság címén mások zsebt tömje meg. A kisiparosnak egyik nagy hibája az, hogy nem értven meg a kor változott felhogását, kizárólag ellene hozott intézménynek és pedig érdekei elnyomására hozott intézménynek tekintti a szabadipart s az ebből származó konkurrencziát. Csak szidalmazni tudja, de ellene mit sem tesz. Visszagondol a régi időkre, midőn a céhrendszer védelme alatt monopoliumot csinált a kisiparból és meggazdagodott kevesebb fáradsággal. Nem önmagában találja a hibát, mert ott nem is keresi — pedig ott van. Mit sem gondol arra, hogy megküzdjön a konkurrencziával, s magának így biztosítsa a megélhetést. Pedig ez volna az egyedüli eszköz. Erre azonban előkészíteni, művelnie kellene magát, hogy versenyképessé legyen egy ipari cikkének előállításában, mint értelmi tevétség dolgában. Ezt azonban nem teszi, s innét látjuk, hogy kisiparosaink legnagyobb részének szellemi műveltsége nem terjed túl az írás és olvasás tudományán, ami kevés vagy semmi a kenyérért való küzdelem konkurrencziájában. Osi szerszámaival és ezzel a képzettséggel viszonyaink között

A FEJÉRMEGYEI NAPLO TÁRCZÁJA.

A kikötött béren felül.

Irta: Kincs István.

„Elveszett egy brot! Egy brot elveszett!“ Így hirdetik azt mindenfelé: a szerkesztők újságokban, falragaszok a házakon, a pap a templomban. Mert hát egy brostú elveszté, mely fejről igen könnyen fölismerhető: az az, aranyba foglalva. A becsületes megpedig tartsa lelkiismereti kötelességének Krisztina urhölgy önagságánál jelentősi jutalmát ötven kemény forintokban

„Egy brot! Elveszett egy brot!“ Így zngott beie a város. Hanem hogy valaki ötven forintot ígérjen a megtalálónak, miköz az egész portéka öt forintot sem ér, ez sem igen fért egyelőre a tisztelt publikum fejébe. És épen Bélaváriné! Kiről pedig ország-világ tudja, hogy minden rókanak két börtét nyuzná s egy garasért háromszor másznék a körtéfára létra nélkül.

A fiát is milyen rövid pórázra fogta. Szegény gyerek bugyellárását oty kevés bankóval béleli, csakhogy épen szegényben nem marad legénytársai között, mikor fizetésre kerül a sor. Manó látott még olyan fukar felérnépet. Azután Bandi szerelmébe is hogyan belekotnyeleskedik. Pedig olyan áldott gyerek az a Komáromy Irén. Kedves a modora, szép a lelke, arca festő rózsáit, egész lényének vonzó bájait nem

is említve. Nagyító áveggel se lehetna kivetni-valót találni a kedves jóságán. Hanem persze szazezrei ninesenek. Az ő atyja csak hivatalnok volt, s az anyai jussán kívül nem maradt rá semmitéle százókrós dominium. És... no igen, Bélaváriné önagsága azért keveseli Irént, nem vállalja el menyének.

Hanem térjünk vissza a brostra. Elveszett egy brot! Egy brostú elveszett. Ötven forint a megtaláló jutalma.

Az az ötven forint szinte lázba hozta a fél várost. Még a csizmadiaik közül is akárhányan elrohogtak a kaptatát, hogy elmenjenek az elveszett brot keresni.

Pedig azt hiába keresték. Azt már rég megtaláltavataki. S az a valaki senki más mint Komáromy Irén.

A véleiben akarta úgy, hogy a szép leány édesanyjával épen arra tévedjen a sötétben, merre Bélaváriné vette utját Bandi fiával. Lácn merengő szeme mindig a fekete homokos uton esüggött és... és egyszer csak esüggést ves észre a homokban, jobban megnezi, lehajol felveszi... hát brot volt, közönséges brot. Krajczar a fejé, aranyba foglalva.

Estére már meg is tudták, hogy a talált jóság Bélavári Krisztina tulajdona. Másnap azután levélben adtak tudtára önagságának, hogy az az izé megkerült s Komáromyknal barmely órában átvehető.

Bélavárinének első dolga volt a hirdetését beszüntetni, azután pedig rohant Komáromyékhoz. Küldött volna mast maga helyett, de a tisztesség mégis csak úgy kívánta az egyszer.

hogy személyesen kopogtasson. A honorárium ügye kiesit kényesnek latszott, mer hát Komáromy Irénnek csak nem kinálhatja oda az ötven forintot. Ingyen pedig egy Bélaváriné semmit sem fogad el. Szóval ma az egyszer politikus észszel kell elősínálni a dolgot.

Pedig hát bizony az egész politihát otthon hagyhatta volna önagsága. Irén fogadta, még pedig olyan heresetlen egyszerűséggel s megható gyermekes őszinteséggel, hogy Bélavárinét majdnem zavarba hozta vele. Nem tudta mivel szolgált ő tulajdonképen rá a kedves gyermek üdvözlő szavaira, azzal talán, hogy eddig semmibe sem vette? hogy fiát tőle feltette? hogy... de minek folytassuk, hiszen önagsága még el találná magát szégyenleni mind ezekért. Oly kitünően illet Irénnek a naiv s talán mindamelletti kisé mánoziózus megjegyzés, hogy kimondhatatlan örömeire szolgált, a miért Bélaváriné önagságának szolgálatára lehet, mert talán egy sem kerül többé az életben oly körülmények közé, hogy vagy alkalmá, vagy egyáltalában joga lehetne neki örömet szerezni. S azután, mielőtt Bélavárinének még időt engedett volna valamit mondani, előzerítette a talált jóságot s meghítt mosolygással nyujtotta át.

— Ime, — tette hozzá. — a keresve-keresett jóság! Arany az a krajczár ott a közepén?

— Jaj! lelke, csak látja, hogy réz? — kacagott lel Bélaváriné.

Irén furesza képet vágott. Maga volt a megtestesült gyermeki artatlanság abban a pillanat

Mai lapunk 4 oldal.

lehetetlen a boldogulás. Ezt kellene első sorban megérteni kisiparosainknak; meg kellene érteniök, hogy két jó karral, értelmi műveltség nélkül csak napazamos lehet az ipar térer, de nem önálló mester, ki iparágát föl tudja emelni a legmagasabb színvonalra s értelmiségénél fogva képes megküzdeni a legraffináltabb vigécczel is. Ma iparos pályára lép mindenki, aki nem tanul. Ez nagy hiba; az ilyennek élete csak tengődés, mert nem tud versenyképesé lenni készítményeivel szemben.

Önmivelődés, szaklapok olvasása, helyi-érdekű bazárok vagy kiállítások, jutalmazások növelhetik a kisiparos helyzetének javítását s járulhatnak hozzá ahhoz, hogy versenyképessé legyen; ezek nélkül a kisiparos továbbra is csak vegetálni fog.

A Nőegylet közgyűlése.

Azok a nagyszívű asszonyok, a kik anyagi küldetést teljesítenek a mindennapi élet verejtékes küzdelmeiben, összejöttek a minap, hogy buzgólkodásukról számoljanak, hogy munkájuk nemes eredményét megismerjék s abból a jövőre új lelkesebbé merítsenek. Egy, szeretettel végigtáradott, esztendőzt zártak le s kezdtek újat ugyanazzal a szeretettel, melynek ilyen mértéke csak a nőnek adatott. A gyöngénőknek, kiknek szívbe egyenes utat talál a szenvedők és elhagyottak siránya, kik fölkeresik Krisztus szegényeit, hogy jót tegyenek velük, tolrüházzák a ruhátalanokat, efedell lássák el az éhezöket, letöröljék a szenvedők könnyeit. Csöndes munkájukat nem kíséri hívságos magasztalás, csak a megsegítették hálaadása, de vele jár áldása Annak, ki a jótetteket jegyzi odafele...

A székesfejérvári jót. nőegylet 1900. évi január hó 6-án délután 3 órakor tartotta Szögyény Marich Julia védnök elnökölte alatt a városi takarékpénztár tanácskozási termében rendez évi közgyűlést, melyen a tagok szép

ban. De hogy is ne! Hiszen azon csakhamar megütöznék valaki, hogy a gazdag Bélaváriné krajczárt, közönséges rézkrajczárt foglaltat legkedvesebb brostijje elejére. S az ityenért azután érdemes is akkora csudát megeselekedni, hogy ötvenforintokkal biztassa a város dologtalan népét az utána való bajtövadászatra.

Bélaváriné megértette a kérdést Irén csudálkozó tekintetében s kimagyarázta magát:

— Lássa gyermekem — mondá némi meghatottsággal — ennek a krajczárnak története van. Ez adta vissza nekem fiamat.

— Ba... Band...? — akarta kérdezni a kedves gyermek, de hogy észrevette magát, mert hát olyan véletlenül került az ő neve ajkára, hát a középben harapta ketté a szót s mélyen elpirult.

— Igen, Bandit hagyta rá öngnagsága — az a gyerek már jóformán elveszett rám nézve.

— Hogyan? — tette föl a kérdést félhangon Irén.

— Ugy, hogy pazarolt. S ha tovább is úgy folytatja, nem csak hogy ember nem válik belőle, de koldusbotra juttatja önmagát velem együtt. Ez a krajczár állította meg a lejtőn.

— Még mindig nem értem.

— Nyomban kimagyarázom a dolgot. Jól emlékszem, pénteki napon történt. Akkor, mikor a koldusok csapatostól járták a várost. Elmentem Gajdos István ügyvédhez; fiam két váltóját kellett rendbehoznom: kopogtatok, senki sem szól, hanem egyszer csak nyílik az ajtó s mielőtt még magamhoz térhetnék meg-

számmal jelentek meg. A fargysorozat *Gebhard* Ignáczné ének múlt évi terjedelmes jelentésével vette kezdetét, melyben ismertette az egy-letnek a városi szegények segélyezésére kifejtett tevékenységét; jelezve hogy az 1899. évben 143 rendes segélyre felvett szegény között 2159 frt. rögtöni segélyekre 1197 frt. összesen 3356 forint lett kiosztva; 59 szegény sorsu iskolás gyermek ruházatát fel, melynek költségeire 336 frt. 40 kr. összeg fordított. Az egylet által fenntartott népkonyhában a téli idény alatt naponta átlag 50 szegény nyert élelmizet 964 frt. 64 kr. kiadással. A tárgysorozatban felvett 2-ik tétel az egylet múlt évi bevételéről és kiadásairól számolt el és a számfelülvizsgáló bizottság előterjesztése alapján a számadatok jóváhagyatván, az egyleti pénztárnoknak azokra a szokásos felmentvény megadatott. Ezután Szögyény Marich Julia védnök alábbi lendületes beszédében vetett visszajelentést az egylet lefolyt évi működéséről.

„Mélyen tisztelt hölgyeim! A lefolyt esztendőben is, mint az im felolvasott elnöki és pénztári kimutatásból hallani méltóztattak. jótékony nőegyletünk a maga, bizonyos korlátok közé szorított működési körében, — megeléget nemcsak feladatának s a mennyire ez az általános nem igen kedvező anyagi viszonyokhoz képest lehető volt, teljes erejével igyekezett enyhíteni a nyomort, csillapítani az éhségben szenvedők nélkülözéseit, a ruházzal ellátni az ebben is szűkölködőket. A mihán tehát megelégedéssel töltöttek el a jótékonyág terén elért ezen, szerény bár, de mégis örvendetes vívmányok, első és legkedvesebb kötelességem megemlékezni az egylet élén álló mindazokról, kiknek önzetlen fáradozását e szép siker koronázta. Egyletünk nagyérdemű, mélyen tisztelt elnöke: özv. *Gebhard* Ignáczné, szeretettel aelnöke: *Karl* Józsefné, páratlan buzgalma, nehéz állásának terhes követelményeit ritka önfeláldozással teljesítő pénztárnoka: *Ré* Istvánné urhölgyek mindnyájunk legőszintébb, legbensőbb hálójára számíthatnak, melyet e helyen nekik tolmácsolhatni, kiváló örömmre szolgál. Mindenkori s mindenben tanúsított készségese fáradozásáikért a negyedes hölgyeket, s választmányi tagokat illeti köszönet és elismerés, nemkülönbön mindazon urhölgyeket, kik a népkonyha teendői körül buzgólkodnak. Jelenlétekeny áldozatok árán az idén is fentartani óhajtottuk ezen intézményt, mely mindenütt közkeveltségnek örvend s valóban kívánatos hogy ennek üdvös volta városunkban minél szélesebb körben elterjedést nyerhessen, s kellő méltánylást azok részéről, kiknek anyagi hely-

lepetéséből, valaki krajczárt nyom a markomba. Koldusnak gondoltak s így fizettek ki.

— Más talán nevetett volna helyemben, de én abban az alamizsnában Isten újját láttam. Fizetni mentem ez ügyvédhez, de nem fizettem, hanem megvontam a fiutól minden hitelt. Meg akartam mutatni, ha Isten megsegít, hát fargok még embert Bandiból s nem fogunk koldusbotra jutni mind a ketten.

— S látja kedvesem — fejezte be Bélaváriné elbeszélését — tervemet kivitem. az ég áldását adta hozzá, azt a krajczárt pedig aranyba foglaltattam. Most tehát tudja, gyermekem, miért olyan kedves nekem az a tii s miért tüstem ki ötven forint jutalmat a becsületes megtalálónak?

Komáromy Irén nem felelt, csak kimeredt két fekete szemével az ablakon. Mondani szeretett volna valamit, de nem találta meg gondolatának fülét-larkát. Ismét öngnagsága vette föl a szót.

— Hanem most igazán zavarban vagyok. Kedvesem, hogy fizessem ki önnek a kifizött jutalmat?

A szép hölgy nem álmadozott már, hanem hirtelen fölötötte bodros fejét s szinte bátor elhatározással mondá:

— Nagysága lesz szives azt az ötven forintot valamivel megváltani.

— De édes Istenem, mivel váltsam meg?

— Kérdé Bélaváriné elgondolkozva.

— Egy csókkal — volt Irén hirtelen válasza s megragadta az asszony kezét, ölébe hajtott barna fűrtös fejét.

zete vagy elfoglaltsága nem teszi lehetővé jól elkészített előlelőállítását, mely a népkonyhában minimális költség fejében nyújtat azoknak, kik azt ingyen elfogadni nem hajlandók. Egyletünk múlt esztendői ténykedését illetőleg, kiváló dicsőret és köszönetben legvesztaad azon hölgyeket és urakat részisítan kik máj. 13. és 14-én pénztárunk javára tartott előadások rendezése körül oly lankadatlansz buzgalommal fáradoztak, hogy az örvendetes anyagi s mindenkit meglepő erkölcsi siker eltsorban nekik tulajdonítható, a mihez nagybajárult azoknak önfeláldozása, kik közreműködésüknél egyletünk ezen vállalatát támogató kegyeskedtek. A midőn végre az egylet nevében öszinte köszönetemet fejezem ki *Gebhard* Bódog titkár urnak évek hosszú során át kifejtett üdvös tevékenységeért és szívünkhöz legközelebb álló kötelességet teljesítek, mely hálnakat tolmácsolva városunk közönségének sok el nem lankadó áldozatkészségeért, melylye egyletünk működését minden alkalommal előmozdítani kegyeskedett, valamint a helybelsajtónak is mindenkor tapasztalt szives pártólásaért öszinte köszönettel tartozunk.

Körünkből mely bánatunkra örökre távozott Nagyságos *Madaras* Lipót ur, ki egykegyletünk titkára, halála órájáig bőkezű jótevője volt, így az ő, mint szegényeinket végrendeletben is részesítő boldogult *Füts* Miklós ur porait áldva, kérjük a jószágos Istent nyujtson vigaszt visszamaradottaik legfájdalmasabbán sujtott szívére; valamint megel halála emlékezőnk meg néhai *Berndorfer* Miksa urról egyletünknek tett jótékony hagyományáért.

Mélyen tisztelt hölgyeim! egy letűnő számadalkonyvát a jövő hajnal pirja készülv felváltani. Mulandó minden, mulandók vagyunk magunk is, csak egy él és élni fog örökké: az

Ég és Földnek mindenható Ura! Kérjük imáborulva az örök könyörületességű Istent, ki elhíntette az emberi szívben a jótékonyssághagyvát, terjeszse reánk áldó kezét, s engedje, hogy az alapító elődök nemes példáját követve, nemzedékről nemzedékre éljen és virágozzon egyletünk, melegen magához karolja mindazokat kiket a nyomor kinez, a szegénység megvisel. Legyen mindenkorra az Ég áldása a tisztakar, választmány, az egylet összes tagjain legyen az Ég áldása jötevőinken! A százademe utolsó szent esztendejében ezzel zárom beszavaimat, s magamat nagyságtok mindenkori öszinte köszönettel tapasztalt szives jóindulatába ajánlv, mindnyájukat legbensőbb szerencse kívánataimmal melegen üdvözölöm!

A fargysorozat kimerítettven ezzel az

Bélaváriné pedig nem tudta mit csinál csak fölébe hajolt s homlokára lehetett az a csókot, majd meg ajkára is czuppantott egyet. De hiszen ki tudna ellenállni az ilyen anygal keresésnek!

S as a csók a fiatalok szívét forrasztó tulajdonképpen össze. Két hónap mulva Irén vári Bandi oltárhoz vezette Komáromy

— Mama? Nem haragszol, mama, haddok valamit? — kérdezte a lakodal egyyszer Irén.

— Nem hát. Hogy haragudnám én? — Pedig lélek megmondani.

— Ugyan no? Hát megvernék én? — Minden meglehet — mondá a nagyasszóna — mert azt akaron magasodra hozni, hogy az a broshistoria

— Nos az a broshistoria? kéra. igyelmesen a napamasszony.

— Hát azt biz' ugy csináltuk ki ketten Bandival. Ő elvesztette, készkarva vesztette el, csak hogy én megtaláljam s azután anyai csókot kéréssek tőled találódi fejében.

Bélaváriné Krisztinia fülögrott. Arczárásötét felhő borult. Szólni akart de nem találtszavakat.

— De mama! Az Istenért mama! — kiáltott föl szemrehányó hangon a szép asszony — csak nem haragszol?

— Te, te, ... kiáltott föl dühösen a nagyasszóna.

— Oda ment, átkarolta s megint megcsókolta. Ez már a kikötött bérn fölült volt.

ülés véget ért és a jelenvoltak az elhangzott szép szavak felett emelkedett hangulatban távoztak.

UJDONSÁGOK.

Kérjük mindazon t. előfizetőinket, kik még a múlt évre járó előfizetéseket nem küldötték be, hogy azt mielőbb beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fönnakadást szenvedjen.

— **Vizkereszt ünnepén** a székesegyházban d. e 9 órakor a szentmise áldozatot dr. Steiner Fülöp megyei püspök mutatta be a Mindenhatónak, a sz. mise után a sz. beszédet pedig Kéri Ferenc székesegyházi hitszónok tartotta.

— **Közigazgatási ülés** volt a megyénél ma délelőtt, báró. Fiáth Pál főispán elnöke alatt. Az első havi ülés alkalmából a főispán melegen üdvözölte a megjelent bizottsági tagokat s örömet fejezvé ki a fölött, hogy a törvényhatóság a régi tagokat újból megválasztotta, reméli — ugymond — hogy mindnyájan a megszokott buzgalommal fognak továbbra is munkálkodni. Az egyes szakreferensek jelentéseiből megtudtuk, hogy a megyei közigazgatás, némi jelentéktelenségeket lezámítva, teljes rendben működik; egyenes állami adónátrálékunk 186.489 fit. 41 kr., végül, hogy a moóri és az adonyi járásek ezidőszert még sertésvészmentesek. A minden izgalom nélkül való ülés egy óra hosszat tartott.

— **Ifjusági táncestély.** A fehérvári ifjuság február 1-én a „Magyar király“ szálloda összes teteiben jótékonycélu táncestélyt rendez. Nagyon örvendünk, hogy végre az ifjuság is kivetkezik abból a közmondásszerű apathiából, melybe a farsangi mulatságok rendezésénél, illetve nem rendezésénél került. A bál sikerét egy a jól összeállított rendezői névsor, mint a már előzetes nagy érdeklődés biztosítja.

— **Az árvaház karácsonyjára** a székesfehérvári 12. sz. dzsidás ezred tisztikara 40 koronát ajándékozott. Méltó elismerés illeti ezért az ezred numánus érzelmi tisztjeit, kik ez alkalommal is megmutatták, hogy minden nemescélú mozgalomban együttérzenek a polgársággal sőt követendő példájának elől.

— **Balassa Kálmán Berlinben.** Városunk jeles szülötte, Balassa L. Kálmán, az ifju hegedűművész, kinek remek játékában pár hónappal ezelőtt gyönyörködött a székesfehérvári zeneértő közönség, most Berlinben időzik, hol e hó 16-án először lép a porosz főváros közönsége elé. Első önálló hangversenyét a „Beethoven Saal“-ban tartja. Méltó fényes sikert kívánunk a derék fiatal művésznek, kinek nem kisebb ember jöszolt szép jövőt, mint volt mestere, Joachim, a jelenkor legnagyobb élő hegedűművésze. Mi büszke figyelemmel ki érjük útján, mely a dicsőség felé vezet.

— **Az Erzsébet liget.** Az Erzsébet-liget rendező bizottság tegnapi ülésében tárgyalta a mérnöki hivatal előterjesztését, mely kimerítő kért nyújt az eddig befejezett munkálatokról. Az utak és terek megfelelően szabályozva lettek s a honvéd emlék környéke is rendeztetett. Mindez 1486 firt 77 krba került. A még teljesítendő munkák: az utak murvázása, továbbá 50 drb. fapad, örház, kut és illemhely felállításai, melyek a tavaszig volnának elintézendők. Ez összesen 1350 forint költséget igényel s részben a rendelkezésre álló szépítészeti alaphól fel nem használt 277 firtból, a kidöntött fákból befolyt 162 firtból és a szépítészeti alap javára irt 288 firtot kitévő építés-engedélyezési díjból lesz fedezendő; a még hiányzó 622 firtot pedig az „előre nem látható kiadásokra“ felveti összegből pótolnák. A bizottság egyhangulag elfogadta az előterjesztést, mely jóváhagyás végett a legközelebbi közgyűlés elé kerül.

— **A pénzügyi szakosztály** tegnap délelőtt tartott ülésében tárgyalta Fűrész József rendőrbiztosnak évi pótdíj iránti kérvényét valamint a városi rendőrök lakbér-kérvényét. Fűrész József 120 firt évi pótdíjat kért azon a czímen, hogy a szabályszerű 40 esztendei szolgálata már letelt s így teljes nyugdíjra tarthatna igényt, azonban mivel még teljesen szolgálatképesnek érzi magát, a 120 forintos pótdíj megadása esetén szivesen megmaradna a hivatalában. A pénzügyi szakosztály eléggé indokoltnak és elfogadhatónak találta a kérelmet, mert egy új rendőrbiztos alkalmazása sokkal többre kerülne, azonkívül a kérvényező még ma is leghasználhatóbb ereje a rendőrségnek. A rendőrök lakbér kérvénye azonban egyelőre félre tetétt, mert az csak az általános szervezési szabályrendeletnek a lakbérre vonatkozó intézkedéseivel egyidejűleg lesz tárgyalva.

— **A hazai ipar érdekében.** Nem helyeseltjük eléggé a hazafias zirczirend helybeli tanári körének alább közölt határozatát, melyben az ifjuságot arra utasítja, hogy csak oly taneszközöket vásároljon, melyek a magyar ipar produktumai. Nagy horderejű ez intézkedés, nem azért, mintha a tanuló ifjuság fogyasztásával a hazai ipart nagy mértékben előmozdítaná, mert ezen elszigetelten álló határozat csak a helybeli főgymnasium tanulóit kötelezi — hanem különösen fontos ama szempontból hogy az ifjuság figyelmét már az iskola falai között felhívja arra, hogy van magyar ipar és ezt a magyar ipart pártolni kell minden magyarnak a külföldi vigécek által importált külföldi iparcikkkel szemben, melyek elnyomják a hazai ipart. Az ifjuság útuntadára való ébresztése e határozat egy nagy érdek kérdésében, miért is az összes hazai intézetek követhetnek a példát. Az összes intézetek fogyasztása már számottevő tényező volna a hazai ipar emelésében, nem tekintve azt, hogy az ifjuság a hazai ipar iránt való kötelességének tudatával hagyja el az intézetet és megy ki az életbe.

A határozat a következőkép hangzik:
T. Klökner Péter, Kubik Lőrincz, Singer Ede kereskedő uraknak

Székesfehérvárott.

Mint hogy az ifjuság körében igen sok külföldi gyártású iskolai szer forog közkézen, a tanári t-stület folyó hó 5-én tartott tanácskozásnyán szükségességnek vélte határozatilag kimondani, hogy a tanuló ifjakat a magyar ipar pártolására buzdítani s magyar gyárakban készült iskolai szerek vásárlására fogja utasítani.

E határozat alapján telhivom czimzettek, sziveskedjenek a raktáron levő hazai gyártású és jó minőségű iskolai szerek jegyzékét az iskolai igazgatóságokhoz beküldeni, megnevezvén a gyártat a honnan a czikk beszerzették s megjelölvén a védő jegyet, mely a belföldi gyártás hitelességét igazolja.
Székesfehérvár, 1900. Január 6.

Szenczy Győző.
főgymnasiumi igazgató.

— **Az adonyi kastély banditája.** Mintegy másfél évvel ezelőtt történt, hogy egy rejtélyes alak nagy pánikot okozott gróf Zichy Nándor d.-adonyi kastélyában. Gróf Majláth Gézáék a voltak ott látogatóban Balassagyarmatról s a velük hozott szobaleány, *Dajcsányi Mari*, mivelük hozott szobájába tért, kinos megdöbbenéssel dön este szobájába tért, kinos megdöbbenéssel vette észre, hogy ágya alatt egy vad külsejű férfi rejtőzik. Kirohant a szobából és lármát csapott, de mire többedmagával visszatért, az idegen eltűnt a szobából s vele egyidejűleg eltűnt a szobaleány arányórája is. Egy élesre fent konyhakést találtak az ágy mellett s ez a látogató személye után kutató csendőrséget. A banditát kinyomozták Erdélyi Mihály d.-adonyi csavargó személyében, ki azonban már jó ideje eltűnt a községből. Most erősen körözik.

— **Kovács Etelka.** Egy pár év előtt sokat emlegették a lapok *Kovács Etelkát* a mint a „Nemzeti növegyesület“ örökös elnöke, folyton a hazafiságban utazott ő indította meg a gyűjtést a magyar nők érczokszorujára, a melyet a budavári honvédszoborra díszes ünnepségek közt helyeztek el. De a koszorúletétel ünnepéhez közel őt nem bocsájtották. Nem engedték meg neki, hogy ott ünnepi beszédet tartson. Állítólag nem tudott elszámolni a neki átadott gyűjtő-ivekről. Az ilyen kegyeletes ügyek minden barátját kinosan érintő hirlapi nyilatkozatok jelentek meg. A védekezése olyanféle volt, hogy — Kosuth Lajosnak Turinba küldte az elszámolást. Nagy hazánkiával tényleg levelezésben volt és azt állította, hogy Kosuth Lajos egy hozzá intézett levelében említett tett politikai végrendeletéről. E Kosuth-levél keresése közben valóságos legendák kezdődtek a levél s az ebben említett politikai végrendelet tartalmáról. Állítólag Kosuth e végrendelete megtiltotta volna a Kosuth-fiuknak, hogy valaha Magyarországra hazatérjenek. Kovács Etelka e levelet nem mutatta meg soha senkinek. Kovács Etelka a napokban meghalt. A Kosuth-levének és a Kosuth-végrendeletnek titká most sirba került. Kovács Etelkát eltemették a Vöröskereszt-kórházból. Baracskaórol, Fejérmegyéből, vitték oda súlyos betegen. Szívujaja volt. Mindössze két napig feküdt a kórházban. A harmadik napot már nem élte meg.

— **A tüzoltó-egylet közgyűlése.** A székesfehérvári önk. tüzoltó-egylet e hó 6-án tartotta évi rendes közgyűlést *Schlammadinger* Alajos alelnök elnöke alatt. A szép számban megjelent tagok élénk érdeklődése mellett olvasta fel *Verger* Tamás egyleti titkár az elnöki jelentést, melyet legközelebb fogunk ismertetni. Utána a számvizsgáló-bizottság évi jelentését olvasta fel a titkár, mely jóváuagyatott s úgy a pénztárosnak, mint pedig a bizottságnak a felmentvény egyhangulag megadatot. Elnök bemutatja és felolvastatja *Weisz* Jánosnak, az egyletnek 18 éven át ügybuzgó pénztárosának leköszönését, mit előrehadott korával indokol. A leköszönést a közgyűlés nem fogadta el, hanem neveztetet a tisztség tovább viselésére kérte fel. Elnök felkérésére *Réc* István II. főparancsnok a „Mantz János“ alapítvány kamatból kiosztotta a parancsnokság által jutalmazásra ajánlott ügybuzgó és kötelességteljesítő tüzoltók közt a jutalom díjakat. Jutalmul kaptak: *Sórecz* József és *Nikolsburger* Sándor oszt. parancsnokok; *Dececsery* Gyula és *Csók* József szakaszparancsnokok; *Aschenbrenner* Ferencz, *Laufner* Lajos, *Schlaumann* József, *Peidl* János őrparancsnokok; *Kronos* József csövezető és *Lindler* Béla tüzoltó fejenként 10 koronát; *Szabó* Antal és *Muzslai* Ferencz őrparancsnokok; *Izsó* János és *Scheffer* József tüzoltók 6—6 koronát, *Gebauer* János és *Sarok* Ferencz csövezetők, *Harzsa* Mihály, *Kovács* János, *Vadász* Sándor, *Pótz* Vilmos és *Némrt* Béla tüzoltók; továbbá *Hesz* József, *Varga* László, *Kotres* Mihály, *Zemáncsek* Mihály, *Szalay* Mihály és *Katona* Sándor városi tüzoltók fejenként 4 koronát. — *Herczeg* Ignác ennek utána indítványozza, hogy *Verger* Tamás, egyleti titkárnak, a szép és tartalmas elnöki jelentésért s egész évi ügybuzgalmáért a közgyűlés jkünyvi köszönetet mondjon, mely indítvány lelkes éljenzással elfogadtatott. *mg* *Nikolsburger* Sándor osztályparancsnoknak azon indítványa, hogy évi fáradozásáért tiszteletdíjban részesíttessék, mint nem a közgyűléshez tartozó, a választmányhoz utaltatott. Ezután dr. *Károlyi* Nándor elnöke alatt a tisztújítás ejtetett meg. A választási elnök ajánlatára egyhangulag és lelkes éljenzéssel megválasztatott: védnöknek *Kempelen* Imre, elnökek báró *Fiáth* Pál, alelnökek *Schlammadinger* Alajos, titkárnak *Verger* Tamás, ügyészek dr. *Borchert* Jenő, pénztárosnak *Weisz* János, választmányi tagoknak *Boros* Sándor, dr. *Eisenbarth* Károly, ifju *Fister* János, *Fiskár* József, *Galambos* István, *Göbel* János György, *Grünfeld* Jakab, dr. *Hajós* Rezső, *Herczeg* Hugó, *Herczeg* Ignác, dr. *Károlyi* Nándor, dr. *Klautz* György, *Kovács* Károly, *Kubik* Lőrincz, *Lassics* István, *Laufenauer* Ferencz, *Lőrincze* Elek, dr. *Sára* Gyula, *Tóth* Aladár,

Tóth Arthur, Tóth Antal, Vajmár Ferenc, Winkler Vilmos és Weiss Géza; póttagoknak: **Dr. Csöppenszky Mihály, Fischer Manó és Karl István;** főparancsnok: **Havranek József;** II-od főparancsnok: **Reé István;** alparancsnokok: **Simon Sándor;** osztály parancsnokok: **Sóvecs József és Nikolaburger Sándor;** szakasparancsnokok: **Devesery Gyula, Csulek József, Wunsch Antal és Kolmann János;** orvosnak: **dr. Bierbauer Viktor és dr. Palánszky Miklós;** szertárosnak: **Schmidl István;** építésznek: **Pénzes Imre.** — **Schlammadinger** Alajos lelkes éljenzés közt ismét elfoglalva az elnöki széket, meghalottan mond egy a saját, mint pedig az újonnan választottak nevében köszönetet az előlegezett bizalomért s igéri, hogy mint eddig, úgy a jövőben is szerény tehetsége szerint az egyet felvirágoztatásán fog munkálkodni. — Ezután elnöki jogánál fogva s a közgyűlés óhajátának megfelelően **lauscher Béla** vasuti műhelyfőnök, felügyelőt az egyet **tiszteletbeli elnökévé;** **Reé István** II-od főparancsnok, az alapszabály biztosította jogánál **Gödl Károly,** vasuti mérnök **tiszteletbeli főparancsnokká;** **Verger Tamás,** egyleti tithárt és **Vida István** volt segéd-tisztet **tiszteletbeli segéd-tiszteletké** nevezte ki. **Göbel János György** indítványra, hogy boldogult **Mantz Jánosnak és Flits Miklósnak,** mint az egyet jöttevőinek emléki könyvileg örökíttessék meg, egyhangulag elfogadtattott s ezzel a közgyűlés véget ért. — Este 8 órakor az **Edress-féle** vendéglőben a működő-csapat társas vacsorát rendezett, melyen **Reé István** II. főparancsnok, **dr. Bierbauer Viktor,** **dr. Borchert Jenő,** **Simon Sándor,** alparancsnok, **Herczegh Hugó** s mint vendégek **Brüner János,** posta főnök-felügyelő, **Albrecht N. II.** posta főnök, **Tury Andor,** adótitást és **Lipesey Lajos** városi aljegyző és a parancsnoksági tisztéken kívül vagy 60-an vettek részt. Ezzel leszámoltunk volna az önk. tűzoltó egyet évi közgyűléséről s még csak azt kívánjuk, hogy a humánus czélú egyetlet közönségünk minél lelkesebb támogatásban részesítse úgy erkölcsileg, mint anyagilag, hogy nemes hivatásunk minél jobban megfelelhessen a jövőben is. — s.

— Gyilkosság egy deczi pálnika miatt.

Krausz Vilmos *puzta-pettendi* vendéglős e hó 4-én este 9 órakor éppen bezárkózni készült, midőn két pázmándi ember, **Kovács János** és **Kratamesik Márton,** lépett az ivószobába és egy deczi pálnikát kértek hitelbe. A vendéglős megtagadta a pálnikát, mert az utóbbi már adós volt, Kovácsot pedig alig ismerte. **Kratamesik** erre eltávozott, de Kovács egy kissé vis-szamaradt s midőn **Krausz** az udvarról a vendégszobába lépett, hirtelen rávetette magát és zsebkésével hátulról nyakonszurta. A kést azután eldobta és menekülni igyekezett, de az erős termőtű vendéglős, súlyos sebe daczára utána futott és egy arra haladó ember segítségével elfogta. **Krausz** ekkor a nagy vérvesztéstől összerogyott s a föllarmázott szomszédok haldokolva szállították lakására, hova alhivaták **Spit Henrik** nézei körorvost, ki azonban már nem tudott segíteni. Az elfogott gyilkost a csendörök bekísérték a székesfejérvári törvényszékhez.

— Köszönetnyilvánítás.

Fogadjuk ezúton mindazon ismerőseink és jó barátaink, kik részvételükkel felelőseleg az anyánk halála alkalmánál tájékoztatást nyújtottak, hogy a szertárosok mindazok is, kik ravatalára koszorút küldtek s a végtes telére fogatnak rendelkezésükre bocsátottak, a legvalóságosabb köszönetünket a gyászoló család nevében **Lhalika István.**

Golyó és kötel.

Ezúttal nem hivatalos közgyűlésről, csupán két — fájdalom! gyáran előforduló — öngyilkosságról van szó, melyek közül az egyikben a kötel, másikban a puskaszerepelt halálhozó eszközöképen. A Sár-Egreshez tartozó **Örs** pusztán a minap este, míg a gazdatiszt családja a fatuban látogat ban volt, a háznál alkalmazott **Szabó Anna** nevű 20 éves esetleány magához vette gazdájának kétszálú vadásztygyverét s az inok szobájában agyor-

lőtte magát. A boldogtalan leány hónapok óta áldott állapotban volt s minden valószínűség szerint a szegényérzést kergette a hálálba. — **Kajászó-Szt. Péter** *Szerencsés* Ferenc 78 éves öreg ember fia lakásán fölakasztotta magát. Mire észrevették, már halott volt.

— Versenyfolyás. A székesfejérvári m. kir. pénzügyigazgatóság közli, hogy a Moór nagyközségben úresedésben jött m. kir. marhasórárua 1900. évi április hó 1-étől fog betöltetni, melynek betöltése iránt az 1900. évi január hó 25-én reggeli 10 órakor ezen kir. pénzügyigazgatóság hivatalos helyiségében írásbeli verseny tárgyalás fog tartatni. A közelebbi feltételek ezen igazgató-ág, valamint Moór község előjáróságánál megtekinthetők.

— Szökött katona. **Matenkovic** Juba 12. dsidáserezzel közlegény még e hó elején el-tűnt a budai-nti kaszárnyából s azóta a vidéken kóborolt. A napokban a csendörök elfogta a *martonvásári* Braun-féle vendéglőben, hol az utolsó lénung maradékán búsan pálnikázott és szinte megőrült, mikor a csendörök magunkkal hívták. Átadatott az ezredparancsnokságnak.

— Rendőri hírek **Borsányi Csáder József,** *Fejérvári* János és **Szűcs József** tegnap éjjel vígan mulattak a Nádor-kapu mellett levő *Röhlich-féle* vendéglőben. A mulatság hajnal felé adáz verekedésé fajult, minek következtében egymás hátán menekültek a vita hevében szétzúzótt üvegejtőn át az utcára, hol szerencsétlenségükre, véletlenül egy rendőrrel találkoztak. Mivel mindhárman idevaló polgárok, a rendőr egyszerűen fölírta neveiket és jelentést tett az esetről a kapitányságnál. — E hó 6-án éjjel öt jökdévi legény tért be a vásártéri König-féle kávémerő lebuja s ott meglepedve nagy élvezettel szüresülték a bizonytalan színű folyadékot. Mikor aztán fizetésre került volna a dolog, az öt síheder összenézett, majd ravasz furfangdal hajbakaptak és rövid tusa után sorban kilökdösték egymást az utcára, miután a „kávéház“ törékenyebb butoraiban mesés pusztítást vittek véghez. Königné másnap jelentést tett a rendőrségnél, mely most kutatja a tetteseket.

Színház.

Szombat, január 6. A délutáni előadásokról nem igen lehet érdemlegesen megemlékezni, mert bizony igen ritkán fordítanak arra elég gondot és figyelmet, sőt rendes szokás szerint meg is rövidítik a darabot. Ez ellen nincs ugyan kifogásunk, de azt már elvárhatjuk, hogy lényeges részeket ne hagyjanak ki.

Igen okos és helyes gondolat volt az igazgatótól, hogy „Pánk bánt“, e classicus magyar drámát színrehozta, így legalább a délutáni előadások közönségének tulnyomó részét képező gyermekek is megismerkednek e kiváló magyar drámával. Azonban ha már színre hozatja, úgy vagy adja elő teljességben, vagy legalább tervszerűen rövidítse meg. Vagy a rövidítéseket a közönség számához szokás mérni? Nem hiszem, mert ezen az alapon a darabnak legalább is felét el kellett volna hagyni, olyan kévesen voltak a nézőtérben. **Kalmár Gyula** szép hatással adta **Bánkot**, méltó partnerre tvolt **Holcsey Ilona** (Melinda), **Déri Bélánál** (Petr bán) dicsérendő az igyekezet, **Biberach** szerepében **Koross** buzgólkodott. A többi szerepek **Szepesi** (Tiborecz), **Breznai Anna** (Gertrudis) és **Sz. Nagy Imre** (Ottó) kezében voltak.

Este **Rátkay** László népszimüve a *Csilla* *hullás* került színre. A szereplők igyekeztek jó előadást nyújtani. Első sorban is **Szalóczy** Irén kedves, temperamentumos, vidám játéka kell megemlíteni, ki, úgy látszik, nemcsak az operettekben, hanem a népszimüvekben is teljesen helyén van. Egy csinos bokréta is nyújtottak fel a zenekarból a kis primadonnának. Csók Ferke *Szentmiklósy*-ban talált igen jó személyesítőre. A hirtelen haragra lobbando, de a másik pillanatban már kibékülő és évődő házaspárt sikerülten ábrázolták. **Barcs Aranka** a szegény árva leány szerepe minden részének sikerrel felelt meg; úgy a boldogságában

vidám, mint a szerencsétlenné lett asszonyt híven mutatta be és néhány népdalt valóban csinosan énekelt. **Alkony József** rokoszenés szerepében **Kalmár Gyula** nyújtott jó alakítást. Imre szerepét pedig **Déri Béla** játszotta elég erővel. **Breznai Anna** (Bükkiné) a gögös anya szerepében, **Borsitzky Ilona** (Csipkéné) és **Nagy Imre**, a minden leányba szerelmes gazdaság gyakornok vidám alakjával, előnyösen emelték az előadás sikerét. Közönség csak közepes számmal.

Vasárnap, január 7. Délután a *Dráma a tenger fenekén* ment ismét, azzal a különbséggel, hogy a rendes vasárnap délutáni hálás közönség a színházat most már jobban megtöltötte.

Este a *kondorosi szép csaplárnét* adták. **Bárnya István** a kondorosi csárdás (**Kalmár Gyula**) feleségét, a szép kondorosi csaplárnét (**Holcsey Ilona**) **Csergő Laczitól** (*Szentmiklósy*) félti, pedig az asszony urát híven szereti s a féltékenység sok keserűséget okoz a máskülönben boldogul élő házaspárnak. Az okos asszony azonban kigyógyítja urát a féltékenységből és **Csergő Laczit** is visszavezeti elhagyott kedvese karjaiba; a vidám hangulatot képviselő fiatal szerelmes pár is egymásé lesz, most egy vidám csárdás és ezzel vége.

Az előadást tekintve ismét **Szalóczy** Irént említhetjük első helyen, ki Böske szerepében a fiatal, naiv. szerelmes leánykát kedvesen személyesítette és élénk játékaival, valamint szépen énekelt népdalaival csakugyan rászolgált a tapsokra. **Holcsey** valóban szép csaplárné volt. **Gazdy Aranka** **Borus Julcsa**, az elhagyott megcsalt leány kis szerepében is kitűnt érzésseljes és kifejező játékaival. A nők közül még **Borsitzky Ilona** említendő a pergő nyelvű feleség szerepében. *Szentmiklósy* (**Csergő Laczi**) népdalaival ért el hatást, játéka mintha kimerültség látszott volna. **Kovács** az erővel bajszot akaró **Kopasz Marcziban** kacagattatta meg a közönséget. **Krámer** a papucs alatt levő öreg **Kajla Tamás**, **Szepesi** pedig **Bükkös Ádám**, az öreg mindenes kis szerepében nyújtottak igen természetes alakítást. A nézőtér is jobb képet mutatott ez estén.

G-y.

Hétfő. Lear király. Szinte jól e ett már látnunk a mult heti egyhangu műsor után egy klasszikus darabot, mely mintegy felrögzött bennünket a lethargikus tespedésből, melybe **Szalikai igazgató** műsor beosztása juttatott. Apróbb hibáktól eltekintve, kevés oly jó drámai előadás volt ez idényben, mint a tegnapi. Egyedül az összh. ng hiányossága volt szembe-ötölbb, mely azonban a próbák csekély számának tudhatók be. Az előadás sikere legnagyobb részben **Kalmár Gyula** (**Lear**) érdeme. **Shakespeare**-nak minden egyes darabja a színművészet iskolája, de leginkább ez. Az érzellem ezernyi skáláján keresztül vezeti **Shakespeare** a szereplőket s aki ezt a skálát végigjárta, az igazi színész. **Kalmár** a tegnapi előadásban nagyon sikeresen oldotta meg e nehéz feladatot. Teljes közvetlenséggel melegséggel, hévvel játszotta a fáradságos szerepet, s az érzelme változatokat oly megláto módon jutattatta érvényre, hogy ezért különös dicséretet érdemel. **Déri Bélának** (**Edgár**) szintén nagy része volt a sikerben. A számozott büszke fiú s az örült **Szegény Tamás** siralmas állapotát élethűen, nagy drámai erővel játszotta. **Szepesy Gusztáv** (**Gloster gróf**) a nála megszokott hévvel, lelkesedéssel adta szerepét. A nőknek meglehetősen passiv szerepek jutnak e darabban. **Cordéliát** **Gazdy Aranka** ábrázolta, sok érzéssel adva vissza a nagy drámairó hatásos mondasait. **Breznai Anna** a gonosz **Guonerl** szerepét szintén nagyon szépen juttatta érvényre. **Pálfi Mariska** (**Regan**) játékaiból azonban hiányzott minden drámai él. Egy ilyen darabnál pedig nagyon kitűnik a nagy drámai szerep minden érzés nélküli játéka. A többi szereplők többé-kevésbé szintén beletaláltak magukat a dráma szellemébe.

Kssy.

Felelős szerkesztő: **Chay Antal.**